

בענין מצוות משלוח מנות איש לרעהו

ר' אריה ליבוביץ

I. Reasons for the mitzvah.

A. תרומת הדשן סימן קי"א - to supply somebody with their needs for the meal.

1. proof to this opinion - רמב"ם הלכות מגילה פרק ב' הלכה ט"ז

B. אסתר פרק ג. מפוזר ומפורד - to increase friendship against Haman's claim of פסוק ח', שו"ת חת"ס או"ח סימן קצ"ג.

1. Proof to the manos halevi - the word משלוח may suggest that it does not matter if the person receives it - שו"ת בנין ציון סימן מ"ד.

a. משנה ברורה סימן תרצ"ה ס"ק י"ח - שליח - did he misread the בנין ציון?

b. Proof that you don't need a שליח - גמרא מגילה דף ז' ורש"י שם (ע"ע ברמב"ם שהבאנו לעיל).

II. Possible מינה להלכה נפקא.

A. מ"א תרצ"ה סעיף ד' - משנה ברורה שם ס"ק כ"ד שו"ת חת"ס סימן קצ"ו - Mechila

B. שו"ת כתב סופר או"ח סימן קמ"א אות ב' - Anonymous gifts

1. ערוך השלחן סימן תרצ"ה ס"ק ט"ז - have ti know who sent it on Purim

2. מנהג הגר"ז (תשובות והנהגות ח"א סימן ת"ז) - check all of the packages.

C. Beracha according to the Rashba. שו"ת הרשב"א חלק א' סימן י"ח. Piskei Teshuvos misquotes this Rashba as having dealt with mishloach manos specifically.

1. Different explanation of the Rashba - שו"ת שרידי אש - don't say a beracha because it minimizes the friendship aspect.

2. Additional reason not to have a beracha - it makes matanos l'evyonim look bad - בינה - בספרים חלק א' עמוד ס"ט.

D. Sending non-food items.

1. Divrei torah - Rav Ovadiah - ילקוט יוסף הלכות משלוח מנות הערה ח' - maybe it serves the same purpose as a meal.

2. cigarettes - שו"ת ציץ אליעזר חלק ט' סימן ל"ג אות ג' - is it a food?

E. Does it have to be nice for the giver or the recipient? מגילה דף ז' עם גירסת ופירוש הריטב"א

1. Ritva himself is not 100% clear which way it works. חיי אדם כלל קנ"ה סעיף לא - depends on the recipient

F. Can you force somebody to do this mitzvah? תוספות כתובות דף פו. ד"ה פריעת משנת יעבץ

הלכות מגילה סימן פ' אות ג' - if it is for friendship it won't work when forced

G. קונטרס חנוכה ומגילה סימן י"ב - פורים משולש

III. Explaining what these reasons are based on.

A. גמרא מגילה דף יב - מדרש תנחומא פרשת צו - depending on which sin the Jews had violated at the time.

אבל אינו נראה לי עיי"ש. ויעוין גם בשו"ת שאילת יעקב מ"ש ששמע מרופא מומחה שהעישון אינו משביע רק מבריח תאות המאכל, ונזדמן לידי ספר נקרא בשם בני שמעיל וראיתי בתשו' שבסוה"ס סי' כ"ו שגדול אחד שהי' אבד"ק סענזשארץ השיב נמי שאין יוצאין ידי מ"מ בזה עיי"ש.

ויש לציין דעל טאבאק הרהה לא מציינו בכלל שסיברו דהוי בכלל או"נ, וכבר כתבתי במקו"א דאין לדמות טאבאק ההרהה לטבאק העישון, דטאבאק העישון נהנה הגוף בפנימיותו והגוף כאילו גם ניזון ממנו משא"כ בטבאק ההרהה, וכמו"כ טבאק העישון רובי דאינשי מעשנים ומשא"כ טבאק ההרהה דרק מיעוטא הוא דמריחים, יעוין מ"ש בזה בספרי שו"ת ציץ אליעזר ח"ו סי' ל"ג לענין אי נוהג קדושת שביעית בטאבאק. כמו"כ כתבתי בספר כרם ציון השלם (בההלכות הפסוקות פ"ח הערה ב') דיש לומר דגם בטבאק עישון אין בו כלל איסור ספיחין בזה"ז ומכש"כ שאין כל איסור ספיחין בהוצאין בשמינת /בשמינית/. ובפרט שהדעה הרפואית המהלכת כיום היא שהעישון מזיק לבריאות האדם עיי"ש, וכזאת יש להוסיף לומר גם בנוגע למ"מ = למשלוח מנות = שלא יוצאין בזה יד"ח משלוח מנות.

18 - תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד א

רבי יהודה נשיאה שדר ליה לרבי אושעיא אטמא דעיגלא תלתא וגרבא דחמרא, שלח ליה: קיימת בנו רבינו ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים.

19 - ריטב"א שם

היתה יקרה התשורה בעיניו, ואמר שאינה מתנה לאדם כמוהו, ולא יצא ידי חובת משלוח מנות איש לרעהו⁶⁵⁶. הדר שלח ליה, כלומר רבי יהודא נשיאה גופה, עגלא תליתאה ותלת גרבי יין. שלח ליה, קיימת בנו רבי ומשלוח מנות איש לרעהו, כלומר שזו התשורה הראויה לך. ומסתברא

יתני רב יוסף ומשלוח מנות איש לרעהו ב' מנות לאדם א'. כלומר, לרעהו העשיר. ומתנות לאבינים ב' מתנות לב' בני אדם ר' יהודא נשיאה שדר ליה לרב⁶⁵⁶ הושעיא אטמא דעיגלא תילתא וגרבא דחמרא. פרש"י⁶⁵⁶, שלח לו, קיימת בנו רבי ומשלוח מנות, ופירש דהכא מנות איכא. ול"ג הדר שלח ליה איהו. אבל בכלהו נסחי גרסינן⁶⁵⁷, קיימת בנו רבי ומתנות לאבינים. פירש, שלא

20 - חיי אדם כלל קנ"ה אות ל"א

(נראה לי מירושלמי פרק קמא סוף הלכה ד' משמע דאם שלח לעני דבר מאכל יצא משום מתנות לאבינים ולא משום משלוח מנות, דגרסינן שם: רבי יודן נשיאה שלח לרבי הושעיא רבה חדא עטם וחד לגין דחמר; שלח ואמר לה: קיימת בנו ומתנות לאבינים. חזר ושלח לה חד עגל וחד גרב דחמר; שלח ואמר לה: קיימת בנו ומשלוח מנות. משמע מזה דמתחלה ששלח לו מתנה קטנה הוא בדרך שנותנים לאבינים, ואחר-כך כששלח לו מתנה מרבה אמר דזה משלוח מנות, משמע מזה שאם שולח דבר פחות לעשיר אינו יוצא בזה ידי משלוח מנות):

21 - משנת יעבץ הלכות מגילה סימן פ' אות ג

שיכיה הרווחה למקבל, אולי לא תספיק לו סעודתו, ואינו יוצא ידי חובתו אלא עד שיקבלם המקבל, אי"כ צודאי שגם על מזה ז' כופין לקיים את המצוה.

ויש צדק עוד נפ"מ לדינא, לדעת החוס' כחובות פ"ו ע"א ד"ה פריעת, שגם על מנות זרעין כופין לקיים את המצוה, מכו הדין במנות משלוח מנות, כשאינו רוצה לקיים את המצוה, אם כופין אותו לקיים את המצוה. ונראה שזה תלוי בשני הענינים של מנות משלוח מנות הני"ל, דאם העטם הוא להכרות שלום וריעות, אי"כ פשוט הוא שזה רק כששלוח המנות מרלונו ולא ע"י כפייה, אולם לפי העטם

